

– zajednička organizacija izložbi pri čemu oblici participacije nisu samo financijske već i stručne, organizacione i tehničke naravi;

– uspostavljanje sistema otkupa djela suvremene umjetnosti i financiranje rada umjetnika tako da u njemu sudjeluju sredstvima i izborom svi zainteresirani pri čemu bi se pohrana umjetnika i dokumentacija o radu regulirala međusobnim dogovorom;

– izrada zajedničkog plana i programa izdavačkih projekata;

– koordiniranje oko programa međunarodne razmjene i suradnje.

Ponavljam, željenoj suradnji i radu potreban je viši oblik organizacije dogovaranja, koordiniranja i razmjene informacija. To nije samo tehničko pitanje organiziranosti već prvenstveno nužnost za kvalitetnijim oblikom rada, primarno u funkciji specifičnog karaktera suvremene umjetničke prakse.

Jasno je kako to nisu i ne mogu biti različiti SIZ-ovi. Stručna razmjena informacija i dogovor oko programskih elemenata moguća je samo među stručnjacima i stručnim ustanovama. Razvoj galerija u regionalnim centrima i Muzeja suvremene umjetnosti odvojen je i paralelan tok koji se, međutim, nužno mora negdje ukrstiti. Svjedoci smo da naša kultura i umjetnost nema takvog Muzeja što ukupnost želja, interesa i potreba čini polovičnim. Sustav naših galerija kao važna karika u procesu stvaralaštva i predstavljanju tog stvaralaštva javnosti nema danas svoju središnju instituciju koju svi željno prepoznajemo kao Muzej suvremene umjetnosti. U vremenu kada je informacija sve i preduvjet svakog oblika kulturnog opstojanja, željeni Muzej je uvjet bez koga nema niti dobrog i ispravnog rada među galerijama. Vizija takve institucije bez uključivanja u integralni sustav kulture i vezom s nizom ostalih galerija, mislim nije moguća. Zato Muzej suvremene umjetnosti nije samo potreba Zagreba već i svih galerija u Hrvatskoj i Jugoslaviji.

ABSTRACT

The role and the meaning of a museum of modern /contemporary art in Zagreb for the galleries in regional centers

On the occasion of the 30th anniversary of the Gallery of Contemporary Art in Zagreb, and the round table «Towards a museum of contemporary art», Muzejski prostor, September 29th, 1986.

Vlastimir Kusik

The activities of galleries and the art scene in regional centers in Croatia have been intensified during the last ten years. In spite of a cultural crisis new galleries and other cultural institutions have been inaugurated, and interesting programs and exhibitions of popular artists set up. The young generation of art historians is very active, and a great number of artists live and work in country

towns. There is a strong need for the foundation of a central institution, a museum of contemporary art, located in Zagreb, which would cooperate with smaller towns, in various ways such as: a/ in establishing a powerful system of communication through information and documentation on the artists production, b/ in joint organizing of exhibitions, c/ in setting up a system of purchase of works of art, d/ in common publishing programs, e/ in coordinating the program of international exchange and cooperation.

The foundation of a museum of contemporary art is not only a need of Zagreb but of all other galleries in Croatia and in Yugoslavia as well.

● 50 godina Zavičajnog muzeja Varaždinske Toplice

Libuše Kašpar

Gradski muzej Karlovac,
Karlovac

Primljeno: 22. 1. 1988.

Zavičajni muzej Varaždinske Toplice proslavio je godine 1987. 50 godina svoga postojanja.

Varaždinske Toplice, poznate već u rimskom razdoblju pod nazivom AQUAE IASSAE, kao glasovito zdravstveno, kulturno i privredno središte, danas su jedno od najpoznatijih kupališnih lječilišta u Jugoslaviji.

Spomenici njihove bogate prošlosti bili su stoljećima izloženi uništavanju. Tek zalaganjem mr. ph. Josipa Čabriana počinju bolji dani za Varaždinske Toplice. Godine 1937. mr. Čabrijan uređuje muzejsku zbirku u dvije prizemne prostorije Konstantinova doma. Bili su izloženi reljefi Nimfeja, zavjetni žrtvenici, fragmenti skulptura te djelomice geološki materijal i numizmatika (srebrni i bakreni novac Rimskog Carstva), slike i vedute Toplica kao i literatura o Toplicama. U to vrijeme zbirka je bila privatno vlasništvo kaptols-

kog Kupališnog lječilišta. Godine 1943. zbirka je deložirana od strane okupatora.

Nakon rata mr. Čabrian obnavlja muzej uz svesrdnu pomoć Krešimira Filića, direktora Gradskog muzeja u Varaždinu. Muzej se seli u prizemlje topličkog Starog grada. Međutim, ubrzo stižu nove poteškoće. Godine 1953. (1. travnja) muzej je zatvoren za posjetioce jer je Kupališno lječilište, vlasnik Starog grada, preuzelo jedinu muzejsku prostoriju, dodijelivši tri vlažne prostorije. Iste godine ekipa Arheološkog muzeja iz Zagreba, predvođena prof. Marcelom Gorencom, započinje sistematska istraživanja antičkog kompleksa u topličkom parku. Tako su na svjetlo dana iskrsele antičke AQUAE IASSAE, najbolje sačuvan rimski lokalitet u kontinentalnoj Hrvatskoj.

Godinu dana kasnije Muzej prestaje biti zbirka Kupališnog lječilišta. Preuzima ga NOO Varaždinske Toplice, čime je ostvaren osnovni preduvjet za djelovanje muzeja kao javne institucije. Muzej dobiva Pravila, ima muzejski odbor, i dobiva financijsku pomoć, koja prerasta u stalnu dotaciju, ali i nadalje ostaje zatvoren za javnost.

Godine 1958. vraćena je muzeju prva muzejska prostorija u kojoj ostaje arheološka zbirka, a u drugoj prostoriji se uređuje balneološka zbirka.

Godine 1961. Muzej dobiva konačno radne i skladišne prostorije, što je omogućilo normalan rad i otvaranje za javnost 29. srpnja 1962. godine kada su svečano otvorene nove postavljene zbirke. Uz arheološku i balneološku, muzej dobiva kulturno-historijsku te zbirku narodne revolucije. Godinu dana kasnije prenesena je stara seoska

Direktor Muzeja Varaždinskih Toplica prof. Stjepan Hajduk, uručuje priznanje dru Antunu Baueru. Snimio: Tomislav Djurić

»hiža« (izgrađena 1801. godine) iz Moždjenca, sela kraj Novog Marofa. U njoj je smještena etnografska zbirka. Bio je to prvi pokušaj osnivanja etno-Parka. Etnografska zbirka otvorena je tek 1967. godine u tridesetoj obljetnici muzeja. Iste godine otkriven je u topličkom parku kip božice Minerve koji je kasnije bio predstavljen na izložbi *Umjetnost na tlu Jugoslavije*.

Godine 1969, 20. srpnja, ugasio se je život mr. Čabriana, čovjeka koji je živio za toplički muzej. Muzej se sada ponovno našao u teškoj situaciji i pitanje njegovog opstanka postaje opet aktualno. Rukovođenje muzejom preuzima Savjet na čelu s prof. Boženom Filipan a stručni suradnik je Krešimir Filić.

Godine 1972. konačno je primljen stručnjak u stalni radni odnos. To je prof. Stjepan Hajduk, današnji direktor. Tako muzej počinje normalan rad.

Od 1974. godine, muzej razvija i stalnu izložbenu djelatnost u tri manje prostorijske u istočnom krilu Starog grada, a izgradnjom novog hotela »Minerva« dobiva se i drugi izložbeni prostor.

50-godišnjica Zavičajnog muzeja Varaždinske Toplice obilježena je svečanom akademijom, održanom u kongresnoj dvorani hotela »Minerva« 12. prosinca 1987. godine, na rođendan utemeljitelja muzeja mr. Čabriana. Nakon pozdravne riječi predstavnika Skupštine općine Novi Marof, direktor muzeja Stjepan Hajduk, održao je referat o 50-godišnjici muzeja. Slijedili su pozdravni govori. Jubilej su čestitali Darko Sačić direktor Gradskog muzeja Varaždin, Miroslav Klem predsjednik Muzejskog društva sjeverozapadne Hrvatske te mnogi drugi bivši i sadašnji suradnici muzeja. Potom su dodijeljena pismena priznanja suradnicima. Priznanja su uručena mnogim poznatim muzealcima i ustanovama. Od pojedinih navodimo doajena naše muzeologije dra Antuna Bauera, zatim dra Marcela Gorenca, dra Branku Vikić, Valeriju Damenski, Miroslava Klemma, Libušu Kašpar i druge. Ovom je prigodom i promovirana turistička publikacija *Varaždinske Toplice*. O toj i drugim publikacijama muzeja govorio je Antun Bauer, jedini živi sudionik osnivanja topličkog muzeja. U predvorju kongresne dvorane hotela »Minerva« otvorena je i izložba *Izbor iz likovnog fundusa Zavičajnog muzeja Varaždinske Toplice* čiji je autor Darko Sačić. Svečani program završio je nastupom pjevačkog zbora Kulturno-umjetničkog društva »Božena Smiljan« iz Varaždinskih Toplica.

Naposlijetku poželimo daljnji uspjeh u radu, posebice veći prostor, vrijednoe topličkom muzeju, na čelu s velikim entuzijastom, kolegom Hajdukom.

40. obljetnica Gradskog muzeja Vinkovci

Ivana Iskra-Janošić
Gradski muzej Vinkovci,
Vinkovci

Primljeno: 30. 3. 1987.

Gradski muzej Vinkovci proslavio je 7. XI. 1986. god. 40 godina postojanja i kontinuiranog rada.

Od ideje o osnivanju muzeja do realizacije prošlo je dosta vremena, a svesrdnu pomoć pružili su privatni kolekcionari, među kojima se ističu Mato Medvedović, Matija Klajn i Benko Horvat. Mnogi stanovnici dopunili su prvobitni fundus svojim poklonima, svrstavajući ga tako u kompleksnu muzejsku ustanovu.

Prvi stalni postav, smješten u tri prostorijske bivše Vjeresijske banke u Istarskoj ulici, otvoren je za posjetioce 1948. god.

U današnji objekt, na Trgu Republike 11, Muzej seli 1950. god., koristeći samo njegov prvi kat, da bi mu kompletni objekt pripao tek 1981. god. Značajniji građevinski zahvati provedeni su 1952. i 1983. god. ali nikada ti zahvati nisu bili u okvirima potreba samog objekta i muzejske službe.

Likovni odjel Muzeja izdvaja se 1966. god. u samostalnu ustanovu, Galeriju likovnih umjetnosti Vinkovci, a postojećim odjelima (arheološki, etnološki, povijesni, prirodoslovno-šumarski i NOB) priključuje se 1976. god. restauratorska radionica. U 1981. god. otvara se Etnološka zbirka u Slakovcima kao muzejska depandansa i izložbeni prostor Terme, u kompleksu Jugobanke, s jednim sačuvanim ostacima arhitekture rimskih Cibala. Stručna biblioteka Muzeja uključuje se u Referalni centar Nacionalne i sveučilišne biblioteke u Zagrebu. Uz pomoć privrednih organizacija, ustanova i društveno-političkih organizacija, te vlastitim stručnim kadrom izrađen je i otvoren stalni postav NOB-e u čast Dana borca 1983. god.

U toku proteklih 40 godina Muzej je uz manje prekide, uvjetovane uređenjem objekta ili postave, bio stalno otvoren za posjetioce. Ukupno je bilo 22 ljudi, broj zaposlenih kretao se od 1 do 7, a sada je zaposleno svega 5 radnika. Fundus se toliko povećao da ga nije moguće iskazati brojčano i upravo tako velika količina materijala stvara poteškoće za obradu i adekvatan smještaj.

Kroz muzej je do danas prošlo 418.171 posjetilac, a ovoj brojci treba dodati učenike i vojnike koji su uključeni u djelatnost Muzeja izvan muzejskog prostora. U razdoblju od 1960. god. do da-

nas Muzej je organizirao 84 izložbe, u okviru redovne djelatnosti obavljane su ekspertize materijala, pomagao u izboru literature građanima, učenicima i studentima, objavljivao materijal u stručnim publikacijama i javnim glasilima, rijetko ali ipak izdavao vlastita izdanja, provodio zaštitna arheološka istraživanja među najvećima u zemlji unatrag 15 godina, izrađivao etnološke elaborate za seoska naselja, surađivao sa srodnim ustanovama u zemlji i inozemstvu, pri čemu je malobrojni mu kadar vodio bitku za što adekvatnije obrađivanje i čuvanje kulturne baštine.

Osim spomenutih uspjeha, potrebno je navesti poteškoće, koje su pratile provedbu zadatka, te niz problema s kojima se kolektiv susreće, ponajprije pomanjkanje stručnog kadra, jer po jedan arheolog i etnolog brinu o kompletnom postavu i području cijele općine. Radni uvjeti su vrlo teški, posebice u zimskim mjesecima kada niske temperature u prostorijama postava ugrožavaju i samu građu. Depoi su nefunkcionalni i mračni, jer su razni pomoćni prostori stana (prvobitna namjena) iskorišteni za spremišta. Uz stručno svaštarenje prema potrebi, zaposleni vrlo često moraju obavljati i fizičke poslove, jer prostor od oko 2.000 m² opslužuje samo jedna čistačica. Pomanjkanje financijskih sredstava otežava nabavu adekvatne opreme, a da se o osobnim dohocima i ne govori. Dugo bi se još mogli nizati problemi, među kojima se izdvaja jedan koji najteže pogađa ovu ustanovu. Naime, Gradski muzej Vinkovci napustio je objekt u kojem je bio 26 godina, jer je inspektor rada zbog opasnosti od urušavanja istočnog (fasadnog) zida zabranio upotrebu objekta. Problem glade stabilnosti objekta već je duže vrijeme aktualan, ali se rješavao parcijalno i ne na zadovoljavajući način, pa je ovaj mali kolektiv bio primoran s kompletnom građom napustiti objekt. Nađen je smještaj u prostorijama Galerije likovnih umjetnosti za osoblje i dio građe dok se za znatno veći dio materijala traži odgovarajući prostor. Napominjemo da se u rješavanje muzejskog problema uključila i društveno-politička zajednica, što je vrlo važno radi iznalaženja financijskih sredstava.

Kolektivu ostaje da se u privremenim prostorima što bolje snađe i pokuša raditi maksimalno na sređivanju građe, i da se nada da će useliti u prostor prilagođen muzejskim potrebama.